

Warszawa, dnia 08-08-2022 r.

1824 PODPIS
WPLYNĘŁO

Minister Klimatu i Środowiska

2022 - 08 - 08

DOP-WOŚ.051.16.2022.PS
2185593.8024888.6504248

Krajowa Rada Izb Rolniczych

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady
Izb Rolniczych
e-mail: marciszewski@krir.pl

Szanowny Panie Prezesie,

odpowiadając na pismo z dnia 13 lipca 2022 r., znak: KRIR/JM/759/2022, przy którym przekazano m.in. pisma Pomorskiej i Wielkopolskiej Izby Rolniczej, dotyczące zmian prawnych w zakresie odszkodowań za szkody w uprawach rolnych powodowanych przez chronione gatunki ptaków, przekazuje poniższe informacje.

Na podstawie art. 126 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916) Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez żubry, wilki, rysie, niedźwiedzie i bobry. Oględzin i szacowania szkód, a także ustalenia wysokości odszkodowania i jego wypłaty dokonuje regionalny dyrektor ochrony środowiska, zaś na obszarze parku narodowego — dyrektor tego parku. Zgodnie z art. 126 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody, minister właściwy ds. środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa i rybołówstwa, określił na drodze rozporządzenia tryb postępowania przy szacowaniu szkód oraz sposób wypłaty odszkodowania za szkody o których mowa w ust. 1, a także wzory dokumentów dotyczących szacowania szkód i wyliczania odszkodowań oraz terminy zgłoszenia i szacowania szkody, kierując się potrzebą dokonywania oceny rzeczywistej szkody oraz przyjęcia wysokości wyceny szkody według cen rynkowych.

Ww. regulacja prawna powoduje, że warunkiem koniecznym rozszerzenia listy gatunków, o których mowa w art. 126 ustawy o ochronie przyrody, jest wcześniejsze przygotowanie metodyk szacowania szkód dla konkretnych gatunków, gdyż zgodnie z art. 126 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody, tryb postępowania przy szacowaniu szkód musi umożliwiać szacownie szkód, dokonywania wyliczeń odszkodowań, wskazywać terminy zgłoszenia i szacowania szkody „kierując się potrzebą dokonywania oceny rzeczywistej szkody oraz przyjęcia wysokości wyceny szkody według cen rynkowych”. Trudność opracowania obiektywnych metodyk oceny rzeczywistej szkody wynika z faktu, iż przy szacowaniu szkód wyrządzonych przez ptaki na polach uprawnych nawet zmiana warunków atmosferycznych (w szczególności wystąpienie opadów) może istotnie utrudniać, a nawet uniemożliwiać, wskazanie gatunku odpowiedzialnego za spowodowanie szkód – głównie z uwagi na często znaczną rotację stad, a także obecność gatunków niezerujących na zasiewach. Wymienione powyżej kwestie powodują, że oszacowanie szkody i udowodnienie, iż została ona wyrządzona przez

man1 8.08g. 925

konkretny gatunek objęty ochroną gatunkową, za którego wyrządzone szkody przysługuje odszkodowanie, jest niezwykle trudne, a w niektórych przypadkach może być niemożliwe. Warto w tym miejscu zauważyć, że szkody spowodowane przez niektóre gatunki wymienione w art. 126 ustawy o ochronie przyrody są stosunkowo trwałe, a ich skutki i zakres można ocenić nawet po upływie kilku, kilkunastu dni.

Jednocześnie należy zauważyć, że w orzeczeniu z 21 lipca 2014 r. sygn. akt K 36/13 Trybunał Konstytucyjny opowiedział się przeciwko całkowitej automatyzacji refundacji szkód, zwracając uwagę, że działania odszkodowawcze Skarbu Państwa winny być powiązane z oceną działań prewencyjnych podejmowanych przez właścicieli i posiadaczy mienia, w którym zaistniała szkoda. Trybunał Konstytucyjny wskazał również, że działania zapobiegawcze „*pozwalają (...) z jednej strony na ochronę zagrożonych gatunków, które mogą swobodnie występować w formie dziko żyjącej, z drugiej zaś zapobiegają powstawaniu szkód w gospodarce człowieka lub je minimalizują. W połączeniu z istniejącymi zasadami odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez określone gatunki zwierząt chronionych jest to rozwiązanie realizujące standardy konstytucyjne*”.

Obecnie w ramach działań prewencyjnych, na podstawie art. 56 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, regionalni dyrektorzy ochrony środowiska, na wniosek podmiotów, w których interesie jest zminimalizowanie szkód, wydają zezwolenia m.in. na płoszenie i niepokojenie osobników gatunków objętych ochroną oraz na eliminację osobników objętych ochroną częściową. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska może wydać zezwolenie na eliminację gatunków objętych ochroną ścisłą. Ww. pozwolenia są wydawane po spełnieniu wymagań określonych w art. 56 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody, przy czym pozwolenia te nie mają charakteru nakazowego. Wnioskodawca może więc wykorzystać ewentualną, udzieloną derogację w całości lub w części, jednak nie ma takiego obowiązku. W przypadku ploszenia wskazać należy, że niezwykle istotne jest dokładne zaplanowanie takich działań i dopasowanie ich do warunków lokalnych. Zgodnie z publikacją: *Review of international research literature regarding the effectiveness of auditory bird scaring techniques and potential alternatives* [2003. J. Bishop, H. McKay, D. Parrott, J. Allan] wśród urządzeń dźwiękowych największą sprawność w odstraszeniu ptaków odnotowano dla systemów wykorzystujących bioakustykę (przekazujących dźwięki o znaczeniu biologicznym np. dźwięki wzywania pomocy), ale o ich skuteczności decyduje wykorzystanie wezwań specyficznych dla danego gatunku oraz dostępności alternatywnych miejsc, do których gatunek ten może się przenieść. Należy jednak pamiętać, że pomimo początkowej skuteczności, ptaki potrafią się przyzwyczaić do dźwięków tych urządzeń (dłuższy efekt odstraszenia można uzyskać wtedy, gdy źródła dźwięków są często przenoszone, a częstotliwość dźwięków jest dopasowywana odpowiednio do sytuacji i stosowane są uzupełniające techniki odstraszenia ptaków). W tym miejscu warto również zaznaczyć, że można się starać o uzyskanie wieloletniego zezwolenia na odstępstwo od zakazów, o których mowa w art. 52 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody.

Z poważaniem,

Z up. Ministra

Adam Guibourgé-Czetwertyński
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/